# ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО КОМПЮТЪРНО ПРОГРАМИРАНЕ И ИНОВАЦИИ

# АНАЛИЗ НА СРЕДАТА И ФАКТОРИТЕ

2023 ГОДИНА
БУРГАС

ПРОГРАМИРАЙ БЪДЕЩЕТО!

# Съдържание


Актуализирано въведение 3

Актуализиран SWOT анализ на ИТ обученията в област Бургас 3

Силни страни 3

Слаби страни 4

Възможности 4

Заплахи 4

Актуализиран PEST анализ 5

Политически фактори 5

Икономически фактори 5

Социални фактори 5

Технологични фактори 5

Актуализиран обобщаващ извод 5

## Актуализирано въведение

Настоящият документ представя актуализиран до 2023 г. SWOT и PEST анализ на средата за развитие на ИТ обучението в област Бургас. Анализът отчита демографските, икономическите, образователните, технологичните и институционалните характеристики на областта, като използва последните налични официални регионални данни. За част от макроикономическите показатели последните окончателни областни данни са за 2022 г., а за демографията, пазара на труда, преките чуждестранни инвестиции и училищното образование има данни и за 2023 г.

Към 31.12.2023 г. област Бургас има 384 446 жители, 13 общини и 249 населени места, като 76.4% от населението живее в градовете. Областта е на 4-то място в страната по население. Демографската картина остава по-добра от тази в много други области, но застаряването продължава: делът на населението на 65 и повече години е 22.5%, а естественият прираст през 2023 г. е отрицателен (-5.3‰). В същото време Бургас привлича нови жители и има силно положително нетно миграционно салдо.

Икономически областта запазва относително добра позиция. По окончателни данни за 2022 г. БВП на област Бургас е 7.4 млрд. лв., а БВП на човек от населението е 19 534 лв., което поставя областта на 8-мо място в страната. Структурата на брутната добавена стойност показва доминиране на услугите (68.0%), следвани от индустрията (27.8%) и аграрния сектор (4.2%). През 2023 г. преките чуждестранни инвестиции в нефинансовия сектор достигат 2 224.6 млн. евро, с ръст от 7.4% спрямо 2022 г.

Пазарът на труда през 2023 г. е сравнително активен: заетите на възраст 15–64 години са 164.8 хил. души, коефициентът на заетост е 69.7%, а безработицата е 3.9%. Това показва по-добра конюнктура от описаната в по-старите версии на анализа.

Образователната база в областта е значима: през учебната 2023/2024 г. в Бургас има 119 общообразователни училища с 36 798 ученици, 16 професионални гимназии, 1 спортно училище и 1 училище по изкуствата с общо 9 664 ученици, както и 5 580 студенти във висшето образование. Това е реална основа за развитие на ИТ обучение, но качеството на част от резултатите остава неравномерно.

## Актуализиран SWOT анализ на ИТ обученията в област Бургас

### Силни страни

1. Област Бургас е сред най-значимите регионални центрове в страната по население, урбанизация и миграционна привлекателност, което създава по-широка база от ученици и потенциални кадри за ИТ обучение.
2. Дигиталната свързаност е относително добра: делът на домакинствата с интернет достъп в областта е около 91%, над средното за страната. Това е важна предпоставка за хибридно, дистанционно и проектно ИТ обучение.
3. Областта разполага със сериозна образователна инфраструктура – професионални училища, общообразователни училища, колежи и университети. През 2023/2024 г. професионалното образование в областта обхваща 9 664 ученици, а висшето образование – 5 580 студенти.
4. Старото твърдение, че в Бургас има само една професионална паралелка по програмиране, вече е остаряло. През 2023/2024 г. ПГЕЕ „Константин Фотинов“ обявява прием в „Приложно програмиране“, „Програмно осигуряване“, „Програмиране на роботи“ и „Компютърна техника и технологии“, а ПГКПИ – Бургас обявява 4 паралелки, включително 2 по „Приложно програмиране“. Освен това Бургас е център за Югоизточна България по националната програма „Обучение за ИТ умения и кариера“.
5. Налице е сравнително добра икономическа основа за търсене на ИТ кадри: висока инвестиционна активност, 2 224.6 млн. евро ПЧИ към 31.12.2023 г. и сравнително ниска безработица.

## Слаби страни

1. Демографският натиск остава сериозен: естественият прираст е отрицателен, населението застарява, а 22.5% от жителите са на 65 и повече години. Това свива дългосрочната база за попълване на ИТ паралелки и на местния пазар на труда.
2. Образователното равнище на работната сила остава под националното. Делът на хората на 25–64 години с висше образование е 23.4% при 30.5% средно за страната.
3. Резултатите в училищното образование са смесени. По данни за 2023 г. средната оценка от държавния зрелостен изпит по БЕЛ е 3.68 при 3.93 за страната, което показва дефицити в общата академична подготовка, важна и за качественото ИТ обучение.
4. Здравната среда е слаб компонент на регионалната привлекателност: делът на здравноосигурените е по-нисък от националния, а недостигът на общопрактикуващи лекари е отчетлив. Това влияе косвено върху задържането на млади семейства и специалисти.
5. Местните данъци остават сред най-високите в страната, което е неблагоприятен фактор за част от бизнеса и за инвестициите в човешки капитал.

## Възможности

1. Планът за интегрирано развитие на община Бургас 2021–2027 поставя сред основните приоритети образованието, здравеопазването и икономическото развитие. Това създава политическа рамка за разширяване на ИТ обучението и за по-тясна връзка между училища, университети и работодатели.
2. В регионалния профил за Бургас е отчетено, че индексът за съответствие между професионалното образование и профила на икономиката се повишава и вече е над средното за страната. Това е силен аргумент за разкриване и надграждане на ИТ специалности, ориентирани към реално търсене.
3. Националният софтуерен сектор расте бързо: през 2023 г. приходите му достигат 8.705 млрд. лв., ръстът е 16.5%, а заетите в сектора надхвърлят 60 хил. души. Това означава устойчиво търсене на нови кадри и възможност Бургас да разширява дела си в този пазар.
4. Наличието на специализирани училища и на национален център по програмата „Обучение за ИТ умения и кариера“ дава възможност Бургас да се позиционира като регионален център за ИТ подготовка в Югоизточна България.

## Заплахи

1. Ако демографското застаряване продължи, областта ще изпитва нарастващ недостиг както на ученици, така и на преподаватели и млади специалисти.
2. По-бързият ръст на софтуерния сектор в национален мащаб увеличава конкуренцията за таланти. При по-нисък дял на висшистите в областта това може да доведе до изтичане на най-добре подготвените кадри към София и други големи центрове. Това е извод по данните за националния сектор и образователната структура на населението.
3. По-слабите резултати по БЕЛ и по-ниският дял на висшисти ограничават притока на ученици с достатъчно добра базова подготовка за по-високо ниво на ИТ обучение.
4. Високото данъчно натоварване на местно ниво и слабостите в здравната система могат да намалят привлекателността на региона за нови технологични компании и преподаватели.
5. Доминирането на услугите в регионалната икономика и силната тежест на туризма създават риск част от местната икономика да остане по-силно зависима от сезонност, вместо да се ускори преходът към дейности с по-висока добавена стойност. Това е извод от структурата на БДС и профила на областта.

## Актуализиран PEST анализ

### Политически фактори

Община Бургас вече има формализирана рамка за развитие до 2027 г., в която образованието и икономическото развитие са изрично поставени сред основните приоритети. Това е благоприятна среда за общински и междуинституционални политики в подкрепа на ИТ обучението.

Допълнителен положителен фактор е наличието на национални механизми като програмата „Обучение за ИТ умения и кариера“, в която Бургас е определен за център на Югоизточна България.

### Икономически фактори

По окончателни данни за 2022 г. БВП на област Бургас е 7.4 млрд. лв., а БВП на човек е 19 534 лв. През 2023 г. ПЧИ в нефинансовия сектор са 2 224.6 млн. евро, а пазарът на труда е сравнително активен – заетост 69.7% и безработица 3.9% за населението на 15–64 години. Това означава, че областта има икономическа база за развитие на ИТ кадри и ИТ услуги.

В същото време икономиката остава доминирана от сектора на услугите (68.0% от БДС), което означава, че регионът все още има нужда от по-силен преход към дейности с висока добавена стойност, включително софтуер, автоматизация и дигитални услуги.

### Социални фактори

Социалната среда в областта е по-благоприятна от тази в много други области, защото Бургас продължава да привлича нови жители. Но отрицателният естествен прираст, застаряването и по-ниският дял на висшисти са дългосрочни ограничения за развитие на високотехнологични дейности.

Образователните резултати са нееднородни: областта има добра образователна мрежа и сериозен брой ученици и студенти, но част от ключовите показатели за изхода от средното образование изостават спрямо националните.

### Технологични фактори

Областта има добра база за дигитализация – висок интернет достъп в домакинствата и реално присъствие на ИТ специалности в професионалното образование. Това позволява разширяване на обучението по програмиране, мрежи, роботика, софтуер и приложни дигитални умения.

Националната динамика на софтуерния сектор до 2023 г. е силно благоприятна за Бургас: секторът расте бързо, създава нови работни места и увеличава търсенето на кадри. Това прави инвестицията в ИТ обучение не само образователна, но и икономически обоснована.

## Актуализиран обобщаващ извод

Към 2023 г. област Бургас има реални предпоставки да развива ИТ обучение на по-високо ниво от описаното в стария текст. Регионът съчетава добра демографска позиция спрямо много други области, висока дигитална свързаност, активна образователна мрежа, сравнително добър пазар на труда и устойчив интерес към ИТ специалности. Най-важните ограничения остават демографското застаряване, по-ниският дял на висшисти, неравномерното качество на училищните резултати и нуждата от по-силна връзка между образование и местен технологичен бизнес.

Най-съществената промяна спрямо стария вариант е, че вече не е коректно ИТ обучението в Бургас да се описва като единична или слабо представена ниша. До 2023 г. то вече има по-видимо институционално присъствие в професионалното образование и ясна перспектива за разширяване.